Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 258 (10.641). Львів, вівторок 17 листопада 1925 Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. — Конто почт. щад. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло" Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—1 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 дол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

Англійсько-німецьке братання.

Тост Чемберлена з „чаші любови".

День девятого листопаду є традиційним днем для Англійців. У цей день міський голова Льондону дає бенкет, з яким вяжеться історичний церемоніял: — По вулицях проїзжає маскарада на зразок венецького карнавалу, з тою ріжницею, що вози та особи є не символічними веселими постатями, а представниками ріжних поважних ділянок англійського промислу й англ. кольоніяльних богацтв. Вечір на бенкеті, в якому беруть участь представники уряду, торговлі, промислу та амбасадори чужинних держав, члени уряду, з традиційного обовязку, мають сказати „щось нового або цікавого".

Теперішній міністр закордонних справ, Чемберлен, не потрібував придумувати спеціяльної теми. Від часу приїзду з Льокарно він не промовляв ще публично. Мабуть резервував собі цей актуальний сюжет на святочну хвилину. Одначе і ця тема не була би сензаційною. Від часу повороту Чемберлена часописи випередили його давно і пролили стільки чорнила над льокарнськими договорами, що хіба позакулісові, нові анекдоти, звязані з дипльоматичними нарадами могли би розбудити нову цікавість між слухачами. Крім цього огляд міжнародньої політики належить в традиції до англійського премієра і Чемберлен мусів залишити „більшу половину" теми свому товаришеві Болдуінові.

А проте вистачило Чемберленові сказати одну звичайну фразу, яку при традиційних бенкетах повторяють десятки разів, і вона заступила найбільшу сензацію. „Пане голово міста! завдяки вашій гостинности я пю нині з вашої „чаші любови" разом з німецьким амбасадором". Свята національних традицій мають у собі багато дечого з чару діточих казок. Є в них слова, на яких знак одчиняються таємні двері і появляються нові сили; є в них жести, які вистачить виконати, щоби все минуле перемінилось миттю в зовсім нову ситуацію, несподівану для учасників. На столі, за яким сидів англійський міністр з німецьким амбасадором, стояла т. зв. „чаша любови", з якої пють ті, що братаються. Чемберлен звернувся з нею в сторону представника німецького народу і — часописи всього світа заявили одночасно, що трапилась подія незвичайна.

Чи треба ще раз пригадувати, що Німеччина, яка воювала на життя та смерть з Францією, повибивала підчас війни для своїх жовнірів бляшані памятні медалі „Боже, покарай Англію". Франція була і є для Німеччини ворожим сусідом, але не тим, якого можна ненавидіти з почування остраху та заздрощів. Таким суперником була і є для Німеччини Англія. Німецька преса має поважні дані казати про новий історичний мент, зазначений тромовою Чемберлена. „Льокарно не є закінченням, а початком... Те, що я зробив нині вечером, нехай инші наші зроблять це завтра" — казав він.

Дивною є гра історичної долі. Ці слова сказав найстарший син британійського міністра, великого Джое Чемберлена, творця британійської кольоніяльної політики та оборонця великої Імперії, який колись, 25 літ тому, перервав нитку англьо-німецьких взаємин. Та батько Остена Чемберлена був ще ранійше великим прихильником англьо-німецького порозуміння. Згідно з цією ідеєю, він вислав свого молодого сина, нинішнього міністра закордонних справ, до Берліна, і прохав старого Бісмарка, щоби взяв в опіку молодого студента. Кандидат на майбутнього дипльомата провів два роки в домі славного проф. Гаманна, де студіював німецьку історію, право та мову. Споминп з молодечих літ мусіли прокинутись у 62-літнім дипльоматі, коли він уважав своїм обовязком виконати ту позу дипльоматичну формальність, яка має бути згідною з інтересами нової англійської політики.

Тост англійського міністра в честь дружби з Німеччиною є вістуном нової міжнародньої констеляції. Німецький уряд, без огляду на внутрішні настрої, мусить рахуватись з фактом, що Англія вважає корисним, бодай у теперішній мент, співробітництво з Німеччиною, для відродження захитаної економічної рівноваги обох держав і наладнання пірваних взаємин з иншими державами. „У міжнародніх справах — заявив на цім самім бенкеті, англійський премієр Болдуін — ми нарешті вивели науку з останньої війни. Ми створили механізм для полагоди міжнародніх спорів, якого люде з 1914 р. не могли навіть собі уявити". Погодити інтереси таких двох держав як Англія і Німеччина — це одно з найважніших завдань міжнародньої політики обох цих урядів. Англія, у важкий мент внутрішньої політичної боротьби в Німеччині, вважала доцільним першою простягнути до неї помічну руку.

На розстайній дорозі.

(Спроба висвітлення наших церковних відносин.)

IV.

Саме в тих часах, коли на заході збіраються ріжні уніонні конгреси і деклямують про це, що „схід для сходу" (що сходові треба полишити його обряд, мову, культуру, звичаї), наші епископи — яка іронія! — своїми ділами показують, що унія не має жити, тим більше не має змоги розвиватися. Історична унія — це був тільки почин. Мета: цілковитий латинізм — „единоспасительна латинська церква". Унія — це тільки „пливкий стан", як це назвав станиславівський автор, це тільки безнастанне домання східнього церковного характеру.

Отже деклямування про навернення сходу до унії це таке саме, як деклямування польських політиків про „братню" згоду між Поляками й Українцями.

Ясна річ, що про приступлення православного сходу до катол. церкви може бути мова тільки на основі повної автономії. А про вартість тої автономії свідчать не слова (ані навіть „конституції"!), тільки факти. Перед православними унія здискредитована то поведенням наших епископів, то „ржондовою унією" на Підляші, то сакраментальною мовчанкою Риму. Пишуть про це православні не лише ті, що під Польщею, але й ті, що за кордоном. Як би то цілий нарід через одну ніч міг перекинутися з українського в польський, або з „руської" віри в „польську"! Алеж це протиприродне. Й тому асиміляція — це для народу довгі передсмертні болі. Скільки нас уже дотепер коштує целібатова „реформа": скільки молодців зломаних через неї! А це ще ніщо в порівнянні з тим, що може бути. От припустім, що цього року чи за рік справдяться звістки про те, що митрополит має стати кардиналом і осісти в Римі, а митрополитом має стати еп. Хомишин. Тепер у львівській архіепархії є около 100 укінч. богословів, а около 150 в семинарії. Ані одного з них не висвятив би еп. Хомишин жонатим...

Слід і це зазначити, що саме наслідком целібатової реформи і роздору, який вона викликала, у нашій суспільности стали сприятливійші обставини для всяких сектантів. А епископи, цілою душею заняті своєю „реформою" і трудноощами та неприємностями, які вона спричинює (нпр. виступлення питомців із перем. і станисл. семинарій), досі буквально нічого не зробили проти сект — навіть одного послання ad hoc не написали. Теж і духовенство над міру заняте й прибите злободенною „реформою", — і на стид треба признати, що властиво тільки світські люде, ведені здоровим патріотизмом, воюють з сектами по часописах. Це все послідовні „благодаті" целібатового процесу. Але це тільки „начало болізней"!

Наша шляхта сама покинула нарід, не тягнула його за собою. А епископи силоміць тягнуть за собою весь нарід — слідом галицьких Вірмен... Що з того вийде? Чи піде нарід? Чи вдасться епископам переробити „духа" нашої суспільности на свій лад? Ніщо не вказує на це. А всі познаки вказують саме на щось противне. Історія і життя так звязали наш нарід з грецьким обрядом (з „руською вірою"), що він десять разів лекше знов поверне до православя, ніж мав би приймати латинський обряд. Врештою наш нарід інстиктово розуміє, що це мусить бути тільки для Поляків добре, що вони хочуть у нас бачити. А Поляки хочуть у нас бачити целібат і все те, що є в галицьких „Вірмен". Отже нинішній духовий роздор між епископами й народом ніколи не зможе уступити, але з часом ще й змагатиметься. Якщо нарід хвилево замовкне — це тільки означатиме, що нарід чекає відповідної нагоди щоби проговорити. Чи цього епископи не розуміють? У Станиславові і в Перемишлі ні. Там „causa finita" — целібат заведений без огляду на всіх і все.

Митрополит, як людина небуденної інтелігенції, зорієнтувався в ситуації і пристанув на половині дороги. Але чи це змінить курс справи? Все залежить від того, котру сторону Рим піддержить? А це для нас ничі вже ясне. Целібатова реформа „mile widziana" в Римі і у Варшаві. Отже скорше чи пізнійше за Станиславовом і Перемишлем буде приневолений піти і Львів. Якийсь новий наш епископ уже перед номінацією мусітиме підписати „цирограф", що продовжатиме „новий курс" у нашій церкві... Значить, „новий курс" побідить. Та це буде „Пиргова побіда".

Це звичайна річ, що із зміною політичних обставин усувається також тих епископів, котрі були креатурами старого режіму або, сидячи на штиках старого режіму, насаджували „духа", ворожого суспільности. І в нас инакше не буде. Але така зміна „осіб" на владичих престолах — це ще була би марниця. Задля „нового курсу" в нашій суспільности пошириється й поглиблюється нехіть не тільки до епископів, але й до самої унії, до Риму... Отже при першій нагоді „вибухне" розклад унії. Новим курсом „видушені" целебси поженяться (певне не всі, але багато їх)... Повстануть агітатори, що Рим і Польщу представлятимуть як „одну руку"... І буде так, як було на Холмщині: якась частина пристане до „правдивих" католиків, це зн. до Поляків, друга частина до ріжних сект, які вже тепер грасують по краю, а решта до „української автокефальної церкви" історичного або змодернізованого покрою (на Великій Україні ці обформації виступають)...

Отже розтіч!

Кожний здорово думаючий Українець повинен бажати, щоб унійська церква в цю велику хвилю

Red. czas. „Dilo" Pr. 843/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 254 (10.636) z dnia 11. listopada 1925 r. pod tytułem: „Prawyteistwenna gwardija" a) między słowami: urjad... a: A jak podaje „Sztandar", b) między słowami: welykono znaczenia... a: Ta braty Grabski zawiera znamiona zbrodni § 65 a) ustawy karne uznał dokonaną w dniu 11. listopada 1925 roku roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 12. listopada 1925 r.

Hawel.

остала сильною твердинею і щоби вищою культурою свойого духовенства та своїм скристалізованим українським духом благодатно впливала на ріжні православні церковні формації, які потворилися на Великій Україні. Це природна місія гр.-кат. церкви. Адже тіло, що більш горяче, передає свою теплоту менш горячим тілам. Ніхто не може знати, як у будучности уложаться церковні відносини між Москвою і Київом.

Можна побоюватися, що Москва не випустить так легко Київа із своїх рук і натискатиме на нього... В таких обставинах для Київа був би найкращий вихід — прилучитися до нашої галицької церкви, до унії.

Але — унія не сміє бути здискредитована! Відносно до наших обставин це значить, що в унії не сміє здійснюватися те, що в ній хочуть бачити Поляки, тільки те, що в ній хочуть бачити Українці.

З тим унія росте, без того тратить ґрунт під собою. І в тій великій хвилі, замісць щоби бути твердинею і захищати діти нашого народу, вона буде подіравленою і потрісканою будовою, яка завалиться і стане гробом неодного з дітей нашого народу, — щоби й тут повторилася трагедія, котра формально переслідує наш народ в цілій нашій історії. А. Я.

По широкому світі.

Французькі соціялісти, члени парляменту, поставили спеціяльний внесок, щоби прийняти постанову про заборону переносити капітали на чужину. Вони мають звернутись до Ліги Націй з проєктом придумати міжнародні засоби для припинення скарбових зловживань.

Убито в Софії міського голову Маджарова. Винуватець, що ділав під впливом особистої помсти, застрілився.

СРСР. признав нового перського короля, але в самій Персії, з ріжних частин краю, приходять протести проти цього вибору.

Муссоліні, невдоволений холодно-стриманим становищем англійської преси в справі атентату на його особу, рішив для демонстрації не їхати до Льондону для підпису льокарнських договорів, а вислати делєгата Шіяльою.

Японія мобілізує свою фльоту, щоби могла виступити кожної хвилини в обороні своїх громадян у Китаю, на випадок, коли християнський генерал Фенг переведе вдатно державний переворот. Теперішній китайський премієр і його цілий кабінет має находитись тепер у полоні Фенга; ця англійська звістка покищо неперевірена.

Радянська Україна.

Український Архів.

Президія ВУЦВК-ту і Рада Народніх Комісарів затвердили постанову про Центральне Архівне Управління УСРР. та про його місцеві органи. Згідно з цею постановою до завдань Центрархівуправління входять: загальне завідування та керування всією архівною справою на Україні, концентрація архівних матеріялів в установах Центрархівуправління, продаж архівних матеріялів, що не належать до зберігання та видавання архівних матеріялів і наукових праць, що ґрунтуються на архівних даних. Центрархівуправління ділитиметься на два відділи: Архівознавство та Адміністративно-організаційний. Органами Центрархівуправління є Головне Архівуправління молдавської автономної республики та Окружні Управління при Окружних Виконавчих Комітетах". („Вісти").

На хвилях безголовя.

Львів, 15. листопада 1925.

На мутних хвилях польського безголовя звився уряд Вл. Грабского, серед перманетного безголовя вів він свою катастрофальну політику на протязі двох літ і серед загального безголовя упав безсильний, ізнеможений, довівши населення на край пропасти. Ще рік тому ріжноколірові польські соймові фракції співали йому „осанна!" — яко двигунові польської валюти, сміломy реформаторові польського економічного життя, спасителеві потрісканої по всіх швах Польщі. А сьогодня? — Сьогодня: „sic transit gloria mundi", сьогодня відійшов польський диктатор, „сильний чоловік" — розбитий і поломаний. Та одночасно лишив по собі нужду, — і руїну, нарікання і проклони, смуток і резигнацію.

Ще тиждень тому (на засіданні сойму 10. ц. м. в дебаті над санаційними законопроєктами) пос. Морачевський, представник „революційної" ППС. ломав кости в обороні польського фінансового Вертера. Він гостро виступав проти критиків фінансово-валютової політики Вл. Грабского:

„Коли слухається таких промов, які виголосили мої попередники, то здавалось би, що всі наші господарські труднощі носять одну назву: Владислав Грабскі та що з хвилею усунення того прізвища вони зникнуть. Тимчасом, розглянувшись в краю, бачимо, що положення є значно важче та що не вільно упрощувати собі тих справ тим способом, що їх редукується до персонального питання: Грабскі чи не Грабскі".

Причини такого стану — на думку пос. Морачевского — містяться глибше: Є це недостача грошей і капіталу взагалі. „Санація господарського життя" редукується до квестії, звідки взяти золота. Високі податки не є причиною лиха. Колиб їх обнижено, то зросте безробіття. В буджеті можна зробити ощадности, переслідуючи й винищуючи злодійство. Та коли уряд виступить проти податкових надужить на Гор. Шлеську або проти Гузагану, то негайно буде повалений; коли виступив з ревізією в ПКО, то підписав на себе присуд смерти. Можна теж зробити ощадности у військовім буджеті, вводячи однорічну військову службу. Та найважнішою річю є закордонна позичка, хоч би найдорожча. Позичка у висоті 600 міл. — то лише частина польського запотребування. Вона може бути лише передишкою, бо по кількох місяцях вичерпається. Тоді пепесівці прийдуть зі своєю фінансовою програмою.

Так боронив соціялістичний вожака політику родини Грабских, політику того уряду, який був кошмаром широких народніх мас. А та політика в скарбовій ділянці — то передбачене заснування державного банку (Банк Польський), спішна і висока „стабілізація" золотого, безправний, самовільний фіскалізм, бундючно-задирчаста митна політика, дика інфляція, нечуване податкове обтяження, недостача праці і заробітку і т. и.

Економічна катастрофа сучасної Польщі — то не прізвище: Ґрабскі — твердив пос. Морачевскі. Але инакше думав про себе таки сам Вл. Грабскі. Він стверджує упадок авторітету свого уряду, він свідомий того, що персоніфікує все лихо, біду і нужду і застерігається,

„Щоби не потребували лякатися мого повороту чи залишення, щоби зникла та мета, до якої стріляється, тому хочу усунутися".

Коли зважити, що досі Вл. Ґрабскі всею напругою держався обох міністерських фотелів, що з тією метою крівавим грошем згнобленого податника затикав ненаситну пельку соймових шантажистів, а сьогодня є безсильний, не має вже що вложити у витягнені до нього руки і відходить, то положення мусить бути крайно незавидне.

Вся економічно-фінансова будова, в таким накладом праці і холодного, бесердечного зворства кладена на протязі двох останніх літ, остаточно завалилася і розсипалася. Мільонові маси стоять сьогодня у вирі інфляції, яка збільшається з кожним днем, перед неминучим банкротством, тільки без тих ресурсів, які ще були тому два роки назад.

З упадком диктаторського кабінету Вл. Грабского завалилася не лише його фінансова політика, але й збанкротувала „санація кресів". Як в економічній ділянці будовано величаву палату польських фінансів і польської валюти, поглиблюючи нужду й пускаючи з торбами головно селянське населення, так і меншостевим „законодавством" обдерто непольські народи з останніх тих прав, які їм залишилися були хоч на папері по „заборцях". „Реформістична" секція для східних воєвідств і національних меншостей і її знамениті проєкти, закон з 31. липня 1924, шкільний плебісцит та переміна решток непольських шкіл на польські або „утраквістичні" — ось та „санація кресів", яку вибубнювано на всіх майданах Польщі й Европи при допомозі невтомного Ст. Тугута.

Чехословаччина й СРСР.

Становище Бенеша.

Одною з найважніших справ чеської політики від часу утворення чехословацької держави є взаємини її до СРСР. Хто знає, з якими симпатіями й надіями дивилися завсіди Чехи в сторону Росії, які перипетії і хвилювання переживала чеська громадська думка в часі останньої російської революції — тому це не видасться дивним.

На цю тему говорив на днях д-р Е. Бенеш на одному передвиборчому зібранні в Празі так: Чехословацькі політичні партії однозгідно висказалися ще з весни 1919 р. проти політики інтервенцій. Не вважаючись на це, всі вони — з вийнятком комуністів — виступили й виступають проти метод большевизму. Чехів інтересує тільки те, щоби якнайскорше прийшло до нормальних відносин між СРСР. й ин. державами. Тому вони спомагають навязанню відносин між СРСР. й Европою.

Взаєминам Чехословаччини до „нової Росії" пособляла в першу чергу обставина, що відроджена чеська держава бажала зберегти життя 60 — 80.000 своїх воєнних полонених, які після світової війни опинилися на безмежних просторах СРСР. Економічні інтереси мали в тих взаєминах другорядну ролю.

Признання de iure СРСР. може — на думку Бенеша — тільки прискорити еволюцію большевизму. На конференції в Генуї він висловлювався проти признання de iure, бо такий погляд відповідав тоді загальному европейському положенню і положенню в самім СРСР. Одначе він був за економічними взаєминами з „новою Росією" і тому Чехословаччина заключила в Генуї договір з большевиками, який опісля підписано. Тим економічним наближенням Бенеш не був ніколи надто захоплений, але рішення в тій справі було наслідком реальної політики, що керується інтересом держави, а не всякими симпатіями чи антипатіями.

Не треба ділити нашого народу — говорить Бенеш — на два табори: славянський і неславянський, русофільський і нерусофільський. Внутрішньо-політичне положення і конечність піддержувати коаліцію веліла нам бути здержаними в цьому відношенні й рахуватися з поглядом нац.-демократів, чи радше з позицією д-ра Крамаржа. Ми зробили цю жертву й призназнили управильнення нормальних взаємин з „новою Росією". Бенеш не годиться з Крамаржем в тому, що нібито Росія найбільше заслужилася для відбудови чеської держави; він каже, що найбільша заслуга в тому західних союзників. Царська Росія дала Чехам декілька обіцянок, а позатим нічого. Щойно після революції в Росії було можна організувати армію чехословацьких леґіонерів, щойно тоді добилися Чехи піддержки для своїх змагань до незалежности.

Свою політику називає д-р Бенеш тільки чехословацькою. Нема що чекати на якусь-там будучу Росію, а треба робити практичну політику з тими славянськими державами, що вже існують. Щож до Росії, то Бенеш вказує на підтримку „русских" Чехами. Як міністер републиканської і демократичної держави він є проти комунізму. Одначе це не може бути перепоною вести з большевиками практичну політику, коли ⅘ населення держави, а може й більше, того домагається. Комуністична організація СРСР. є його внутрішньою справою. Ми домагаємося тільки, щоби Росія ставилася з увагою до нашої внутрішньої державної організації.

Окремо звернув д-р Бенеш увагу на те, що радянське правительство з ходом часу еволюціонує. Нинішня Радянська Росія вже зовсім инша, ніж та, що була в 1917 році. Він не може будувати закордонної політики на яких-небудь особистих антипатіях і не може робити політики з державою, яка не існує. Тому він мусить робити політику з тою Росією, яка існує.

ГРОМАДЯНЕ!

Чи Ви зложили з нагоди лепту на наших інвалідів? Чи сповнили свій обовязок супроти жертв війни? Досі Українське Краєве Товариство опіки над інвалідами у Львові одержало з листопадової збірки всього 1.100 (тисячу сто) зол. Тимчасом самі постійні місячні ренти для інвалідів виносять 415 зол. Звідкиж узяти на періодичні допомоги соткам инших інвалідів, на протези (штучні ноги), удержання Дому Українських Інвалідів, адміністрацію і т. д.? Коли у цьому місяці так мало датків зложено, то чого можна сподіватися пізнійше? Наше громадянство обовязане поставити справу здосмотрення наших інвалідів на належну висоту!

1—2 УПРАВА УКТОНІ у Львові

Сойм.

Голосування над внесенням про розвязання сойму.

На засіданні сойму в пятницю 13. п. м. прийшло до обрад над внесенням „Визволеня" про розвязання сойму. В тій справі промовляли посли Багіньскі та Козловскі.

Пос. Багіньскі („Визволенє") заявив, що тепер важко одержати в соймі вимагану конституцією більшість двох третих голосів. Сам склад сойму є такий, що виключає до осягнення більшости при помочі таких середників, які демократизують державне життє. Польща переходить тепер небувалу внутрішню ганґрену і нема ніяких виглядів на те, щоби при теперішньому соймі могла наступити якнебудь санація. Безправства толєрується далі. Закони, які мали розвинути конституцію, донині не ухвалені. Щож торкається господарської політики, то сойм у цій справі не доріс до свого завдання. Дальшою провиною сойму є нерозвязання справи національних меншостей. Національні, славянські меншости, входячи до того сойму, зовсім не мали (?) виробленої думки у свому понї і не мали охоти (?) до боротьби з Польщею. Щойно перший удар (!) т. є вбивство Нарутовича стало переломовим моментом. Нині у тих меншостей розвинувся націоналізм не менший від польського.

Противники розвязання сойму висувають політичний закид, що тільки зміна конституції та виборчої ординації може створити більшість. Лихі аргументи того роду, що до нового сойму ввійдуть Українці, які знаються краще на грі на інструментах, є без значіння. Отже відповідаю, що й ті, які є, вспіли вже того навчитися. Пропонуємо розписання нових виборів на 14. лютого 1926 р., що уґлядняло би вже й конституцією передбачений речинець. Саме розвязання сойму могло би відбутися негайно. Арґумент про те, що не можна розвязувати сойму без ухвалення буджету, можна відперти тим, що можна ухвалити речинець розвязання на два тижні, а до того часу ухвалити буджетову провізорію. Можна визначити вибори на 14. лютого, а сойм розвязати на деякий час перед тим. Чи суспільність домагається розвязання сойму, чи є тільки якісь партійні комбінації в тому напрямі — проте можна переконатися, сондуючи публичну опінію у всіх її верствах. Світ відновлює свої парляменти при всякій нагоді. І робить це не тільки захід, але навіть Балкан.

Опісля забрав голос посол Козловскі (З. Л. Н.). Він заявив, що відкликатися до народу можна предукувати тільки до двох випадків: коли зродиться якась нова політична проблєма, непередбачена при виборах, і коли прийде неможливість утворення уряду. Така нова проблєма в даному випадку істнує. Є це господарське положення в державі. Дискусія в цій справі виявила, що треба скріпити продукцію та зменшити публичні тягарі. Ті, що хочуть розвязання сойму, твердять, що буде краще. Але так роблять тільки люде, які грають „ва банк". Нам так грати не вільно. Коли наводять приклад в 1920 р., то повинні тямити, що чудо над Вислою доконане саме в тому будинку. Була це консолідація політичних партій. З кризи можна вийти при помочі ощадности. Не можна йти на вибори з таким непопулярним гаслом, бо вибори вимагають цілої торби обітниць. Слід спробувати иншого способу: зміни виборчої ординації шляхом поменшення числа мандатів, на чому зискає дуже склад сойму. „Русіни з „Малопольскі Всходней" під впливом аґітації зрезиґнували з виборчого права на те, щоби ускладнити наше законодатне положення. Нашим обовязком є не наблизити ні на один день речинця, який вони собі наложили. Справа розвязання сойму повинна бути зложена в руки позасоймових чинників, у руки президента Польщі. Зголосимо внесення про таку зміну конституції та виборчої ординації, яку я заповів.

Що до внеску „Визволеня", то, коли йде про формальну його сторону — заявляюся за ним. Колиж взяти на увагу моральну сторону, то у звязку з нею складаю таку деклярацію: Маючи на увазі добро держави і сповняючи волю верховної влади польської держави і польського народу, сойм рішає повезати шкідливу в теперішній мент партійну боротьбу і згідно з 20. арт. конституції приступити негайно до солідарної і дошльної праці над обороною польської держави.

По тім дискусію припинено. Внесення Бабіньского відкинено при поіменному голосовані 204 голосами проти 126. Друге внесення Багіньского про розвязання сойму 26. листопада відкинено в голосуванні через вставання 206 голосами проти 193.

Польська кріза.

Несподіванка Вл. Ґрабского.

Вл. Ґрабскі, який досі побідно виходив із всіх криз та вмів розгонити хмари, що збиралися над його головою, в останніх днях після повного заломання господарського життя Польщі — заломився і сам. Що недавно голосами непесівців одержав votum довіря, і маючи його в кишені — зголосив димісію, відмовившись навіть від провізоричного ведення дотеперішних аґенд. Димісію вніс Вл. Ґрабскі таємно й несподівано ще д. 13. п. м.

Причиною димісії була відмова президента Банку польського, Карпіньского, від дальшої інтервенції на закордонних біржах в справі золотого та атаки в соймі на особу премієра.

През. держави Войцеховскі прийняв димісію, доручивши тимчасове ведення аґенд дотеперішньому кабінетові під проводом мін. внутр. справ Рачкевича.

Ратай на горизонті.

Дня 13. п. м. в год. 9-тій веч. маршалок сойму Ратай заявив представникам преси, що през. Войцеховскі доручив йому створення кабінету, одначе він не прийняв цеї місії. Опісля на авдієнції у през. Войцеховского були представники деяких польських клюбів.

Офіційне проголошення димісії.

В „Моніторі Польскім" з 14. п. м. появилися декрети през. держави, датовані 13. п. м., якими звільнюються поодиноких міністрів з їх становищ.

Три концепції уряду.

В часі своїх відвідин у Бельведері провідники польських соймових клюбів представляли свої погляди щодо розвязки кризи. Пос. Вітос представив три можливости виходу із створеного положення: 1) створення великої коаліції і опертого на ній уряду, 2) уряду парляментарної більшости і 3) позапарляментарного уряду. На становищі великої коаліції став також голова ЗЛН. Ґломбіньскі.

„Осторога" Пілсудского.

Дня 14. п. м. в год. 2-гій пополудні несподівано явився у през. Войцеховського маршалок Пілсудскі. Він відчитав деклярацію, в якій остерігається голову держави перед легковаженням моральних і инших інтересів армії. През. Войцеховскі, своїм підписом ствердивши прийняття до відома цеї деклярації, запитав Пілсудского, кого бажає мати міністром військових справ, додавши, що на чолі уряду не стане ніякий ґенерал. Пілсудскі відповів, що ця справа буде актуальною в хвилі призначення премієра.

Ст. Ґрабскі премієром?

На протязі цілої суботи відбувалися наради польських клюбів над витвореним положенням. Ст. Ґрабскі відбув довшу конференцію зі Скшиньским, після чого розійшлася поголоска про те, що Стан. Ґрабскі мав би обіймити спадщину по своїм браті.

Концепція „центроліву".

В суботу пізним вечером розійшлися поголоски, що „Визволенє" видвигає концепцію „центроліву". І справді клюби „Визволеня", НПР., Хлопського Союзу (бриляківці) і Клюбу Праці (тугутівців) звернулися до „Пяста" і Хадеції з пропозицією створити спільними силами парляментарний кабінет. До акції „Визволеня" приєдналась непесівці.

В суботу в ночі ясніше зазначилася тенденція створення „центроліву". На випадок здійснення цеї концепції на чолі кабінету став би пос. Бартель б. міністер залізниць.

Дальші наради.

Від самого ранку в неділю 15. п. м. велися наради ріжних кол та груп. Маршалок Ратай конферував з провідниками поодиноких партій. През. Войцеховскі також конферував з ріжними „мужами на провидіння". Наради у Войцеховского тревали в неділю до пізної ночі. Вислід ще незнаний.

Військове поготівля в Варшаві.

З суботи на неділю в Варшаві заведено військове поготівля.

Кружляли чутки про державний замах на якого чолі мали станути ріжні ґенерали.

Відгуки дня.

Упадок Ґрабского.

Варшава 13. листопада.

Президент міністрів вручив нині п. Президентові Річипосполитої димісію кабінету, яку цей прийняв.

З одної газети.

Львів 14. листопада.

На вістку про упадок кабінету біржа зареаґувала звишкою золотого.

З другої ґазети.

— Нарешті! відпихле з полекшою ворог сіямських братів — Владислава і Станіслава.

— Боже! Що тепер буде?! зітхає щирий патріот, який від двох літ не платить жадного податку.

— Чим гірше, тим ліпше! цідять крізь зуби вороги Річи Посполитої, її режіму, кордонів і апетиту.

Владислав Ґрабскі — подався до димісії. Подався разом з цілим кабінетам та одним махом позбавив себе й инших кусника хліба з маслом.

Мені, щиро кажучи, шкода Ґрабского. Випинався чоловічина на такий високий щабель і з таким трудом, а тепер прийшлось падати кошти головою. Скільки нервів коштувало Сіхнету це драпання. Скільки він охапців мусів уніяти і одержати. Ногами і зубами помагав собі при тім, як і личить джентельменові „przedmurza". Не раз і не два зломився під ним щабель драбини, але він усе хапався якогось гачка то повновластей, то земельної реформи, то утраквізації, то кольонізації. Коли не стало гачків, крикнув на долину:

— Не тягніть мене вниз, бо не бачу гідного наслідника.

Первесь, що вхопили були його за маtню, розглянувшись між собою — пустили і ще Жидів пару намовили. Пустіть і ви — мовляв — бо як кипне, то вам світ заштайгеситься.

По правді, за щож було і стягати пана Владислава? Він же так справно і так швидко провадив державний корабель туди, „іже ність болізни ні печали... но скрежет зубов".

Хто гляне на Польщу багато — чи малопольську, побачить, які великі і добої зміни зайшли підчас премієрства пана Владислава.

Торговля наладилась як не можна ліпше. Ніхто нічого не купує, але й не продає зі стратою. Купці, що давнійше нарікали на кепські часи, тепер позамикали губи і крамниці, виклєпотавши собі ріжні ліцитації і банкротства, ходять та посвистують.

Накинена митна війна з Німеччиною дала прекрасні результати. Брутальний Тевтон уперто покорився. Хоч не приймає далі вугля та свинець, але мусить доставити за долари тисячі сталевих шоломів для поліції в Польщі.

Урядники теж задоволені. Що їм не виплачено ще досі платні — пеж дурничка. Головне, що відтепер не будуть їм обтинати пенсії, бо не втнеш того, чого нема.

Але найбільше вдячности повинні почувати до Ґрабского — „креси". Брата намовив, щоб нам зреформував школу, а сам узявся реформувати наші погляди. Нам, іменно, здавалося, що наш клімат холодний, а в кишенях ніщо не свище. Тимчасом Ґрабський доказав, що в Галичині можна ходити голим, а в кишенях повинен свистати вітер.

З цього всього ясно виходить, що Ґрабского шкода, бо добрий був хлоп і кажуть що не крав.

Деякі польські газети пускають поголоски, що ніби то долар упав на саму вістку димісії пана Владислава. Це є чергова брехня польської преси, бо скок з 6 на 7 золотих ще не такий великий, щоб аж кричати про це. Ліпше було зачекати ще пару днів, аж долар спаде до двох місць у золотових цифрах і тоді зложить це на „пруську інтриґу" або затії Петрушевича.

Але... факт упадку Ґрабского стався і не може відстатися.

Одно нам лишається — потіха: що є зле, а буде ще гірше.

Так сказав Вітос, прочитавши несконфіскование „Діло" і треба йому вірити.

Галактіон Чінка.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня твердиня, це певний захист у добі лихоліття!

За рідну землю.

Віче в Підгайцях.

Підгайці 8. листопада 1925.

Дня 7-го листопада 1925 відбулося в Підгайцях в читальні „Просвіти" в Старім місті віче в справі земельної реформи. Не зважаючи на дощ і лихі дороги явилося на віче дуже багато селян з доокружних сіл, головним чином верхом. Прикро вражає факт, що ані один священик з повіту не явився на віче.

Віче відкрив адвокат д-р Гр. Степюк, вказуючи на важність земельного питання. До президії ввійшли п. нотар Степан Левицький, господар Іван Салятицький та кооператор п. Ілля Іванович.

Реферат про земельну справу виголосив інж. Творидло зі Львова. В дискусії забирали голос д-р Степюк, д-р Ловицький, п. Іванович, п. Яворський Олекса та господарі Цубас Іван, Белзецький Антін, Ласовський Антін, Ригайло Данило і Мостовий Степан.

З промов селян помітне було, що вони здають собі справу з важности земельної реформи і що вони є готові всіми засобами обороняти свої права на землю. Катастрофальний стан господарства, величезні тягарі і неможність їх поносити є тим пригнітаючим тягарем, який душить наше селянство і відбирає йому силу розмаху. Майже всі селяне-бесідники заявили, що вони не в силі платити державних тягарів і платити їх не будуть, хоч би не знати які наслідки потягнуло. На прикінці віча ухвалено резолюції, які вислано де слід.

Учасник.

Довірочна нарада в Дрогобичі.

Дрогобич, 9. листопада 1925.

В Дрогобичі відбулася сьогодня довірочна нарада членів УНДО. Проводили д-р Ст. Витвицький і д-р В. Паплавський. Справу земельної реформи реферували: п. М. Струтинський зі Львова і д-р Ст. Витвицький. Д-р Витвицький в дошцій промові віднис значіння організованости.

Справу Земельного Банку зреферував дир. д-р Лесь Кульчицький, справу повітової організації д-р В. Паплавський.

Після дискусії вибрано Повітовий Народній Комітет УНДО. Головою д-р Ст. Витвицький.

Збіркою субскрипції акцій Земельного Банку занявся дуже щиро адв. д-р В. Ільницький, один з найактивніших дрогобицьких громадян. М. ин. завдяки йому поступає вперед будова української прив. гімназії.

Віче в Долині.

Долина, 11. листопада 1925.

Вічева хвиля пробудила з просоння і наш занедбаний повіт. Немає у нас активної інтелігенції, яка дала би напрям організаційній праці. А терен до праці дуже поригожий. Селянство з тугою згадує часи, коли організаторами повіту були Грабовенський і пок. д-р Левицький.

Дня 10. п. м. відбулося в Долині віче в земельній справі. Хоча не всі села були як слід повідомлені, на віче явилося значне число учасників, переважно селян, в першу чергу з Надієва, Ракова, Новоселиці, Белеєва (найсвідоміщі села!). Священиків на салі тільки 3.

Віче відкрив місцевий адвокат д-р Ол. Дереш. Його вибрано предсідником віча. Секретарював Дм. Мельник з Ракова.

Реферат в справі земельній виголосив делеґат УНДО — п. М. Струтинський зі Львова. Підчас його промови в усіх дверях театральної салі зявляються наїжені баґнети поліціїв. На естраді комісар староства раз-пораз вмішається до промови бесідника, коли він говорить про боротьбу за землю в минулому. Щоби докінчити картину

бесідник заявляє комісареві, що буде говорити не від себе, а цитатами з польських джерел. Після промови п. Струтинського до нього приступає один з комісарів поліції і списує протокол. Очевидно, воно обчислене на відстрашення селян від участи в дискусії, від відкривання заслони, поза якою криється господарка в повіті.

В дискусії о. Деолиця порушив пекучу для повіту справу серветутів. Іваків Микола Яцишин розповів, як він їздив купувати землю на парцеляції і як йому яко першу умовину ставлено перехід на латинський обряд.

Ухвалено резолюції, які покреслив комісар староства (в инших містах представники влади не перечили!) Крім цього ухвалено додаткову резолюцію в справі наділення сіл долинського повіту відповідними наділами лісів (серветутове право польська влада тут скасувала!).

Коли мова про долинський повіт, слід згадати, що два тижні тому продукувався тут осліплений „посол" кс. Ільків. Пікантно, що в свойому „посольському" звідомленні дяки старого Даниловича, ініціятора хлібоїдського руху. Секрет в тім, що Поляки пустили в трубу Ількова і тепер фінансують старого крутія Даниловича. Побачили, що Ільків являється зеровою, смішною фігурою, а Данилович — бувший голова радикальної партії — має деяке імя і платять йому за фірму. Селянство бойкотує адвокатську канцелярію Даниловича

..кт. І він тепер заробляє, компонуючи Варшаві на нове видання хлібозщичи, яке він підготовляє на спілку з такими індивідуальностями, як „д-р" Ст. Кравчук (мілє відзначений румунській сігурнці і польській дефензиві), Т. Янкевич, Ольховий і т. д. Ількова випущено з рахунку. Він вже своє „зробив": дорого коштував, а успіху не мав.

Віденчик

НОВИНКИ.

— **Модест Менцінський**, наш відомий оперовий співак, одержав запрохання — як подає „Прагер Прессе" — на гостинні вистави до українських опер у Київі, Харкові та Одесі, на другу половину сезону.

— **Почтові марки України**, як Східної, так і Західної, мають у світі велику вартість. Особливо дорогі ті, що були короткий час в обігу. Тому, що в світі є кілька міліонів філятелістів, а між ними немало збирачів марок України, попит на українські марки є все значний. Так довідуємося, що англійський король, який, як відомо, є завзятим філятелістом і має збірку марок на кілька міліонів фунтів штерлінґів вартости, прислав недавно свого спеціяльного представника до одного з европейських столичних міст, де є більший гурток українських філятелістів, у справі закупна марок України для своєї збірки. Не диво, що за деякі рідкі українські марки платять по кілька тисяч долярів, розуміється, оскільки фахова експертиза викаже, що вони несфальшовані (бо фальшивих між торговцями марок вже багато). Фахова філятелістична преса, особливо німецька—а заступлена вона мало не 100 ріжними органами! — присвячує ще й сьогодня багато уваги українському марко знавству, вона й причинилася в значній мірі до прояснення ріжних спірних питань української філятелії, зокрема до усталення листи правдивих і фальшивих марочних українських видань. Від січня н. р. працює в тому напрямі ілюстрований місячник „Український Філятеліст" (Wien, XVIII., Gersthoferstrasse, 138), що приніс досі на своїх сторінках багато цікавого й цінного до історії марко знавства, як українського, так світового. Поручаємо цей орган увазі всіх українських колекціонерів.

— **Катастрофи.** Два італійські гидроплани, що хотіли перелетіти через Альпи злетіли на землю з висоти 2000 метрів підчас бурі. Один з них розторощився; два пасажирі ранені сильно, два — менше. — Одна з важних англійських підводних лодок, що находилась у віддалі 15 миль від побережжа Девоншір, щезла безслідно. — При ударі двох нюйорських поїздів згинуло 11 осіб і 25 поранено. — У місті Кальвана (Франція), внаслідок надто великого напруження електричної течі, повстала пожежа одночасно в усіх домах. — Між Вильнею і Двинбургом трапилась величезна залізнича катастрофа: кільканадцять осіб ранених.

— **З шахових змагань.** На великім міжнароднім зїзді шахістів у Москві першим вершком сензації була партія між двома світовими мистцями: молодим Капабланкою, мешканцем острова Куба, і Німцем Ляскером. Партія мала 33 тягів. Грачі сказали весь час тільки два слова. Ляскер спитав: Розіграна? — Капабланка відповів: — Так.

— **Цікава статистика.** Поліція у Будапешті подає статистику, скільки банкирів, біржевих агентів та торговців валютою втікло з Будапешту від 1920 р. 300 людей з цієї банди, що втікла на чужину, ошукало своїх клієнтів на 50 міліярдів корон себто на кожного з них припала гарна пайка під міліярда.

— **Наукові подорожі.** Фрітйоф Нансен, відомий мандрівник і учений, призначений головою підбігунової секції Інституту для культурних дослідів в Осльо. Ця секція має приготовити новий план наукової виправи до бігуна. — Доцент шведського університету Ґете Турессон приготовляється до ботанічної подорожі в Алтай і на степи Барвари (між рікою Обом та Іртишем). Він є пересвідчений про посвоєння рослин у Швеції та Сибірі.

— **Зникна уродин.** Англійська урядова статистика підкреслює факт, що від часу найтяжших моментів підчас останньої війни не було такого малого зросту англійського населення як тепер. У місяцях липні, серпні та вересні вродилось 4705 дітей менше, як ранійше. Одночасно японський уряд уважає себе приневоленим ужити спеціяльних засобів проти непропорційно великої скількости жертв між немовлятами. В останнім році вмерло 1,300.000 немовлят, на 50,000 більше як ранійше. Найбільша смертність є у великих містах, внаслідок поганих гиґієнічних умовин.

— **Алькоголь і політика.** Не всім відомо, що в Англії замісць каварень є численні клюби, в яких члени та запрошені ними гості мають крім часописів, журналів, музики, каварні та ресторану ще й свою бібліотеку, готелеві кімнати, лязню, салі до всякої гри і всі можливі вигоди, яких не мають у хаті. Та всі ці клюби підпадають нині законові, введеному підчас війни, що тільки в означених годинах, і то на протязі восьми годин на добу, можуть продавати алькоголь. Проти такого обмеження запротестували тепер завідуючі всіх клюбів і вислали до уряду делеґацію з домаганням продовжити цей час на 12 годин. Делеґацію від консервативний посол Гільд, а приймав її міністр внутрішніх справ Гікс, який належить до товариства тверезости. Отже щоби найти переконуючий аргумент, Гільд заявив, що коли уряд відмовиться виконати прохання клюбів, тоді деякі члени уряду втратять піддержку членів клюбу підчас виборів. А деякі клюби в Льондоні мають десятки тисячів членів. Міністр відповів, що передасть прохання на розгляд ради міністрів.

— **Практичні люди.** Місто у Каліфорнії, Барстов — переселюються. 3000 мешканців покидає свої хати і переносить своє майно в глиб країни. Гадав би хто внаслідок землетрусу або якоїсь пошести. Ні трохи. Причина дуже прозаїчна: Залізниче товариство зробило корисну пропозицію містові, з метою вжити його території на будову залізничого шляху. Практичні мешканці рішили, що за ці гроші можна відбудувати собі нове краще місто, хоча й трохи далі.

Дописи.

Підгайці. *(Т-во „Родина" в Підгайцях і наші повітові діячі.)* З великими трудноща ми удалося заснувати в січні п. р. касинове т-во „Родина" в Підгайцях. До виділу увійшли передові діячі повіту і т-во розвивалося гарно. Запренумеровано важнійші українські часописи й журнали, поволі справлено потрібний інвентар: столи, крісла, шафу, а в останнім часі винайнято й фортепян. Недавно заложено при т-ві співацький гурток. В Підгайцях нема досі нашої власної хати, тому в „Родині", що розпоряджає двома кімнатами, відбуваються всякі товариські сходини, чайні вечері, просвітні й економічні наради і т. д. Т-во мало би гарну будучність перед собою і могло би багато зробити, бо ґрунт пригожий і праці треба багато. Та у нас не обійдеться ніде без „але", таксамо в Підгайцях. В минулому місяці заснувалося тут польське касино і кількох наших передових людей, між ними голова й заступник голови „Родини", вписалися до того т-ва. А треба знати, що ці люде є на зовсім незалежних становищах, тому цей крок їх щонайменше дивний. Через те запанувало в „Родині" невдоволення і ріжні непорозуміння: вступивші до польського касина не виступили одночасно з українського, инші члени не мають відваги виступити проти них енерґічно й зажадати їх виступлення, а обурюються тільки по закутках. А наслідок того такий, що в т-ві квасн, дехто виступає, а дехто грозить навіть розбиттям „Родини". Для добра справи в місті й повіті конфлікт цей повинен бути негайно зліквідований.

З судової салі.

Процес Штайґера.

Двайцятьшестий день розправи.

На самому вступі обор. д-р Ґрек заявив, що в одній з львівських газет поміщено нотатку про те, немов би то він мав у посіданню документи з зізнаннями Ледньової у Відні. Д-р Ґрек твердить, що це не відповідає правді, бо дотичні акти зі зізнаннями одержала оборона до перегляду щойно на розправі від провідника трибуналу.

По тій заяві приступлено до дальшого переслухання свідків. Першим зізнавав свідок В. Наврaтіль, начальник скарбового уряду в Білостоці. Дня 5. вересня п. р. був він у панства Гарнішів, що мешкають при Марійській площі ч. 9, на другому поверсі. В критичній хвилині стояв він у вікні з льорнеткою при очах. Він бачив виразно, що бомба падала згори понад бальконом каварні Де ля Пе. Пані Гарнішова зімліла під враженням доконаного атентату.

Слідуючий свідок Тетяна Орлінка, жінка промисловця і був. студентка львівського університету, замешкала в Рівному, критичного дня стояла в часі замаху на бальконі каварні Де ля Пе і нагло побачила, як із групи людей, що стояли на протилежнім хідникові, викинув з руки якийсь предмет мущина в темному убранню і в темному капелюсі, значно вищий від Штайґера, без окулярів, 25–30 літній. Свідок Орлінка бачила виразно рух його руки піднесеної до висоти голови. Пакунок був завинений у папір, зробив лук і на висоті яких 3 метрів від землі почав спадати на долину. Коли той предмет був уже над поводом, то президент підняв руку, немов би бажав від нього заслонитися. Упавши на землю, предмет задимив і щойно тоді публика почала відступати до нутра каварні. Пані Орлінка теж рішила ввійти до каварні, але перед тим ще кинула оком на те місце, де стояв той, що кинув бомбу. Його вже не було.

На запит провідника трибуналу, чому вона не зголосилася зі своїми зізнаннями зараз же на поліції, Орлінка відповіла, що тоді було багато свідків; тому вона не вважала вказаним зголошуватися для зізнань. Зате вважала вона за відповідне зголоситися в суді тепер, бо з перебігу розправи довідалася, що свідки, які зізнавали, знали про справу менше від неї. Пастернаківна твердила, що бомбу кинув Штайґер, а вона знає, що її кинув не Штайґер, а хто инший, якого вона бачила і тепер його пізнала би. По арештуванню Штайґера вона звернулася навіть до його родичів і заявила, що бачила правдивого виновника. Перед тяжким обовязком складання зізнань боронилася довго, але на кінець рішилася зізнавати. На дораховій розправі не зізнавала тому, що родина обвинуваченого від неї цього не вимагала. На запит обор. д-ра Левенштайна Орлінка відповідає, що її батько лікар д-р Кона був у Рівному завсігди піонером „польскосці". Це можуть засвідчити польські офіцери, як ґенерал Кукель і инші, що жили у Рівному.

Свідок Ірма Гарнішова, жінка б. австрійського шляхотного, а нині власниця торговельного бюра. У хвилі замаху стояла у вікні свого мешкання при Марійській площі ч. 4. Приїздові президента приглядалася крізь льорнету. Тоді нагло спостерегла летючий предмет білої краски і думала, що це квітки. Прямовісну лінію того лету спостерегла на висоті камінного балькону II. поверху понад каварнею Де ля Пе. Предмет, упавши на землю, почав палитися.

Д-р Ґрек питає, чому свідок зголосився зі своїми зізнаннями так пізно. Гарнішова відповідає, що думала спочатку, що це не така важна справа. Одначе пізнійше вона почала відчувати внутрішній неспокій, що терпить невинний чоловік. Мучили її сни. Їй снився і сам обвинувачений Штайґер, та робив їй у сні гіркі докори за те, що не зголошується як свідок. На дальші питання оборони заявляє, що від часу, як зголосилася в характері свідка, дістає аноніми з погрозами. По переслуханню Гарнішової наступила перерва, в часі якої Гарнішова розплакалася.

Свідок Рудольф Гарніш зізнав, що бачив, як бомба летіла прямовісно зпонад балькону каварні Де ля Пе. На запит оборони, чи мав які неприємности з приводу свого свідчення, заявив, що одна газета закинула йому українофільство.

Бібліоґрафія.

Календар „Червоної Калини" на р. 1925.

„Уже пятий річник нашого календаря піде у широкий світ... Іде з виробленим іменем, не як новик, але як добрий старий знайомий. Иде приятелем, другом, учителем, йде щирим товаришем — порадником, щоби дати розвагу, потішити, загоїти неодно наболіле місце й здоровим, сильним, кріпким зробити свойого читача. Засіб яким хоче виконати своє завдання, э чисто душевний процес: Взяти порвані нитки великої народньої традиції-історії, шляхом свіжого нащіплювання учити ще вчорашніх безбатченків, що в них є своя слава, своє велике минуле..."

Ці слова пише у вступі до календаря „Черв. Калини" на 1926 рік один із його видавців, якого імя говорить за себе і за видавництво: Михайло Галущинський. Офіціяльна назва календаря: „Історичний Календар-Альманах „Червоної Калини", — і в цій назві зясований характер і зміст книжки. Пієтизм до геройських подвигів українського вояка в часі визвольних змагань народу на ріжних клаптях рідної землі — цією золотою ниткою звязані всі випуски видавництва „Червоної Калини" й вона яскравійше ніж деинде відбиває на щорічному його календарі. Календар „Черв. Калини" є найбільш однобокий у своєму характері, але ця його хиба є його і найбільшою прикметою. Він посвячений історії українського визвольної, української національної революції, національних повстань і поодиноких великих поривів. Та календар — річ нена і не може них подій розглядати очима вченого історика-прагматика, ані теж писати про бої стилем фахового стратеґа. Календар призначений для найширших кол. Календар „Черв. Кал." призначений для усіх тих, хто хоче призабути на хвилину злиденну сучасність, нудьгу буденщини і прозу актуальних турбот та зануритися на мить у спомини, овіяні атмосферою воєнної бадьорости й воєнного сантименту. Календар „Черв. Калини" сповняє найбільш патріотичну місію підтримувати патріотичного воєнного духа у тих, які мали аж надто часу й нагоди втратити його і зрошувати його у молодого покоління, у квітучій надії народу, у тих, що лише з оповідань, леґенд і переказів чують про недавній хоч невдалий, але дужий і світлий зрив. Для виконання цього завдання від календаря ніхто не вимагає точної історичної вірности переповіданих подій: вони не сміють лише перекручувати фактів і мусять бути цікаві.

Цю місію виконує й найновіший календар „Черв. Калини" на прочуд гарно. Вже в календарній частині — при кожному місяці малий рисуночок і до нього односторінкове оповідання про один геройський вчинок. Потім: вставний портрет-сильвета ґен. Омеляновича-Павленка (рис. П. Холодного), патріотичний вірш Б. Лепкого, згаданий прегарний вступ М. Галущинського, глибока розвідка Метерлінка про „Геройство" — і довга вязанка воєнних споминів і образків. Із них слід згадати спокійний жмут вражінь українського жовняра, що в російській шинелі спіов „визволяти" „подяремних братьев" (Клим Поліщук: „Зі споґадів великої війни"); правдивий образок жаху воєнних страхіть, про які знати може лише учасник („Гермада" — автор, на жаль, не поданий); цікавий, цінний для стрілецького історика, нарис „Початок Гал. куріня С.С."; спомин про одисею одної галицької сотні після розвалу австро-нім. армії на Надд. Україні („Осінь 1918 р. на Україні" Дмитра В.) і и. Після таких споминів іде стаття „В 150-літню річницю зруйнування „Січи", далі перший український переклад (М. Рудницького) поеми В. Гюґо „Мазепа", отриманого з рукописних матеріялів Альманаха Січових Стрільців, який застряг у закордонній друкарні. З актуальної воєнщини поміщена гарно ілюстрована стаття про визвольні змагання Ріфанців п. н. „Африканський лев". Є й міркування на тему „Війни в майбутньости", є й відділ спорту. Найбільшу літерат. вартість з прозових речей має уривок з істор. повісти „Мотря" Б. Лепкого п. н. „Сталося". Чимало військових істор. фотоґрафій і нисунків підкреслює характер книжки й приємно оживляє її. На обгортці — рисунок П. Холодного.

І. К.

ОПОВІСТКИ.

Український мішаний хор Д. Котка
у вівторок 17.XI. м. Бережани.
у середу 18.XI. м. Бережани. 768 8–

Подяка.

Союз українських студентів емігрантів у Польщі складає отсею дорогою щире Спасибі п. інвалідові Непоровичові, абсольвентові таборової гімназії за його щедрий дар для Союзу. Цю жертву складену із дрібних ощадностей із інвалідської пенсії ставимо як примір всім тим, які байдуже ставляться для справ нашого студентства, закликуючи їх до більшої активности на цьому полі. Варшава дня 12. листопада 1925. За управу: М. Лівицький голова, Е. Чехович сусп. реф. 806 1–1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.